

әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
География және табиғатты пайдалану факультеті
Рекреациялық география және туризм кафедрасы

«ТУРИЗМ» МАМАНДЫҒЫ
ҚОНАҚ ҰЙ ШАРУАШЫЛҒЫ ПӘНІ БОЙЫНША
ДӘРІС 3:
ҚОНАҚ ҰЙ ҚҰРЫЛЫСЫНЫҢ ЖАЛПЫ СИПАТТАМАСЫ

Оқытушы:
география ғылымдарының
кандидаты, доцент
Актымбаева А.С.

Алматы, 2021 ж.

Дәріс мақсатты: Қонақ үйлердің жіктемесін қарастыру

ҚАРСТЫРЫЛАТЫН СҰРАҚТАР:

1. Қонақүй бизнесі және оның даму динамикасы.
2. Орындалған жұмыстарының көлемі бойынша қонақ үй құрылысының классификациясы: қысқа орналасу үшін, ұзақ орналасу үшін, мерзімдік орналасу үшін.
3. Орналастыру жағдайы бойынша қонақ үй құрылысының сипаттамасы.
4. Туристерге арналған отельдер, белсенді көңіл көтеру үшін отельдер, жанұя туризмнің отельдері, жас туристерге арналған отельдер.

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҰСЫНЫС БОЙЫНША ТУРИСТЕРДІ
ОРНАЛАСТЫРУ ҚҰРАЛДАРЫН 4 ТОПҚА БӨЛІП
ҚАРАСТЫРУҒА БОЛАДЫ.

- **Қонақ үй деп-** қызмет түрлері ұсынылатын уақытша түнеуге арналған кәсіпорын. Қонақ үй түсінігімен қатар, көбінесе "отель" термині қолдануда.
- **Мотель-** қаланың сыртында автомагистраль бойында орналасқан бір немесе екі қабатты қарапайым қонақ үйдің бір түрі.
- **Пансион-** қарапайым стандартты және шектелген спектрлі қызмет көрсететін кәсіпорын
- **Отель –** кең номенклатура мен жоғары қызмет сапасын ұсынатын қонақ үйлік кәсіпорын.

ҚОНАҚ ҮЙГЕ ТӘН СИПАТТАРЫ:

- белгілі бір минимумнан асатын номерлер санының болуы және ортақ басшылыққа бағынады;
- міндетті (номер, санитарлық торды жинау, күнделікті төсекті жинау) және қосымша (кір жуу орны, киім тазалау, шаштараз, автокөлікті жалға алу) қызметтерді ұсыну;
- ұлттық стандарт талаптарына сәйкес көрсетілген қызметтерге байланысты кластар мен категорияларды топтастыру;

ҚОНАҚ ҮЙ ШАРУАШЫЛЫҒЫ:

А) Қонақтардың сұраныс түріне байланысты қонақ үйлер.

- 1) Қала қонақ үйлері.
- 2) Курортты қонақ үйлер.
- 3) Әуежайдағы қонақ үйлер.
- 4) Таудағы қонақ үйлер.

Б) Жыл мерзіміне байланысты бөлінуі.

- 1) Жаздық қонақүйлер.
- 2) Қыстық қонақ үйлер.
- 3) Бүкіл жыл мерзіміне арналған қонақ үйлер.

В) Басқару формасына қарай қонақ үйлердің бөлінуі.

- 1) Мемлекеттік қонақ үйлер.
- 2) Жекеменшік қонақ үйлер
- 3) Жартылай жекеменшік қонақ үйлер.

Г) Қонақ үйлердің қызмет көрсету дәрежесіне сәйкес бөлінуі.

- *- ЖҰЛДЫЗДЫ.
- **- ЖҰЛДЫЗДЫ.
- ***- ЖҰЛДЫЗДЫ ҚОНАҚ ҮЙЛЕР.

Е) Үлкендігіне қарай қонақ үйлердің бөлінуі.

- 1) Үлкен қонақ үйлер.
- 2) Орта қонақ үйлер.
- 3) Кіші қонақүйлер

- Орналастыру орындарына қонақ үйлердің алуан түрі кіреді. Олардың өзі әртүрлі мазмұнына, сипатқа ие.
- Орналастыру орындарының әртүрлі ерекшеліктеріне байланысты жіктеле отырып, орналасқан орны, қызмет көрсету дәрежесіне қарай, мақсаттылығына қарай бөлінеді.
- Негізгі орталық қонақ үйлер, биік ғимараттардан тұрады. Олар өте қымбат, орташа, экономикалық дәрежеге сай қызмет көрсете алады.

- Курортты қонақ үйлерге – емдік сауықтыру аймағында (таулы өлке, теңізжағалауы, минералды бұлақтар) орналасқан қонақ үйлер кіреді. Бұл қонақ үйлердің өсуі, теміржол көліктің өсуімен тығыз байланысты. Тұлғалар бос уақытын экзотикалық жерлерде өткізуге тырысады.
- XIX ғасыр соңында курортты орындарда мұндай қонақ үй құрлысы басталды.
- Мысалы: курортты қонақ үйлерге жататын Greenbrier, Hotel de Coronado, Banff Springs (АҚШ). Осы уақыттарда, табиғаттың керемет көркімен қоршалған тау маңындағы қонақ үйлер көптеген инвесторларды қызықтырды. Сонымен қатар табиғаттан ләзат алу үшін мұхит маңындағы немесе тау маңындағы орындарға сұраныс
- туды.

- **Сыйымдылығы бойынша қ.үй**
кәсіпорындарындағы номерлер саны есепке алынады. Номер аталмыш категориялардағы қ.үйге сәйкес талаптарға қарай жабдықталған бір не бірнеше орын төсектен тұратын бөлмелер. Н. 1-2-3 бөлмелер болып бөлінеді. Номер алаңы оның барлық құрал-жабдықтары мен комфорт және еркін ену жағдайында қолданылуына мүмкіндік беруі керек. ДТҰ арнайы ұсынысы бойынша:

- - 1 орынды номер алаңы 8 м^2 аз емес

- - 2 орынды номер 10 м^2 аз емес

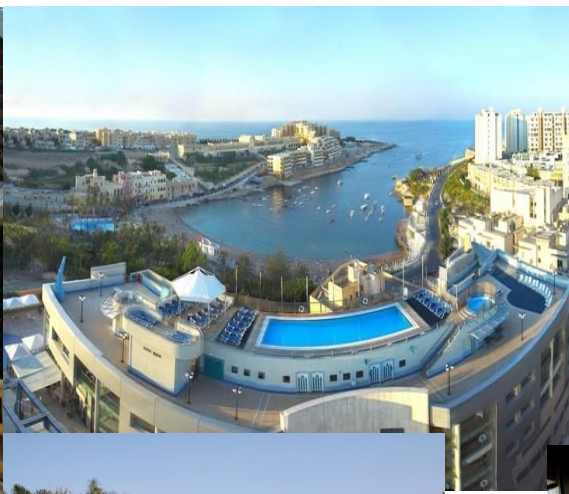
НОМЕРЛЕР ТАҒАЙЫНДАЛУЫНА ҚАРАЙ:

- Бизнес класс номері. Стандартты жағдаймен қатар жұмыс қолайлылығы қараст.
- Эконом класс номері. Туристердің кең контингентіне арналған.
- Апартамент номері. 2-3-4 бөлмелі. Бұндай категорияда қатар люкс апартамент не сют 3-4 бөлмелі номерлер болады. Алаңы 45 м² жоғары комфортты номер.
- Қ.үй кәсіпорындары тәжірибеде төсек орын түріне байланысты (twin, queen, king size) кең таралған.

ЕРЕКШІЛІКТЕРІ

- Туристерге арналған отельдер ...
- белсенді көңіл көтеру үшін отельдер ...
- жанұя туризмнің отельдері ...
- жас туристерге арналған отельдер...

ҚОНАҚ ҮЙДІ БАСҚАРУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІНЕ БАЙЛАНЫСТЫ ОЛАР АЙЫРЫҚША ҚОНАҚ ҮЙЛЕР НЕМЕСЕ ҚОНАҚ ҮЙ ЖЕЛІЛЕРІ БОЛЫП БӨЛІНЕДІ. БАРЛЫҚ ҚОНАҚ ҮЙДЕ ҚЫЗМЕТТІҢ НЕГІЗГІ 4 ТОБЫ ҚАРАСТЫРЫЛАДЫ:

- Орналастыру;
- Тамақтандыру;
- Бос уақытты ұйымдастыру;
- Тұрмыстық қызмет көрсету.

- Орын (койка) – бір адам пайдаланатын және тікелей соған арналған төсегі бар жер көлемі.
- Қонақ үйдегі нөмірлер көлемі жағынан, жиһаздандырылу жағынан, құрал- жабдығы, жарақтандырылуы және т.б. сипаттарымен ерекшеленеді.
- ***Категориясына байланыссыз әрбір қонақ үйлік нөмірлерде келесідей жиһаз бен құрал-жабдық болуға тиіс:***
- Төсек;
- Орындық немесе бір адамдық орындық кресло;
- Бір төсектің жанына арналған тумбочка;
- Киім ілуге арналған шкаф;
- Жалпы жарық көзі;
- Қоқыс тастайтын себет;
- Қонақ үй жөніндегі мәлімет және өрт кезіндегі болатын қауіпсіздік шарасының жоспары.

ҚОСЫМША ҚЫЗМЕТ:

- бассейндерді,
- споттық жаттығуларды,
- конференц залдарды,
- келіссөз жүргізу залдарын,
- автокөліктерді жалға беру,
- химиялық тазалау, кір жуу, шаштараздық қызмет, массаж жасау және т.б. қызметтер түрі.

ҚОНАҚ ҮЙЛІК БИЗНЕСТІ БАСҚАРУ КЕЗІНДЕ КӨРСЕТІЛЕТІН ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ НЕГІЗГІ ҚҰРАМЫН ЕСКЕРУ КЕРЕК:

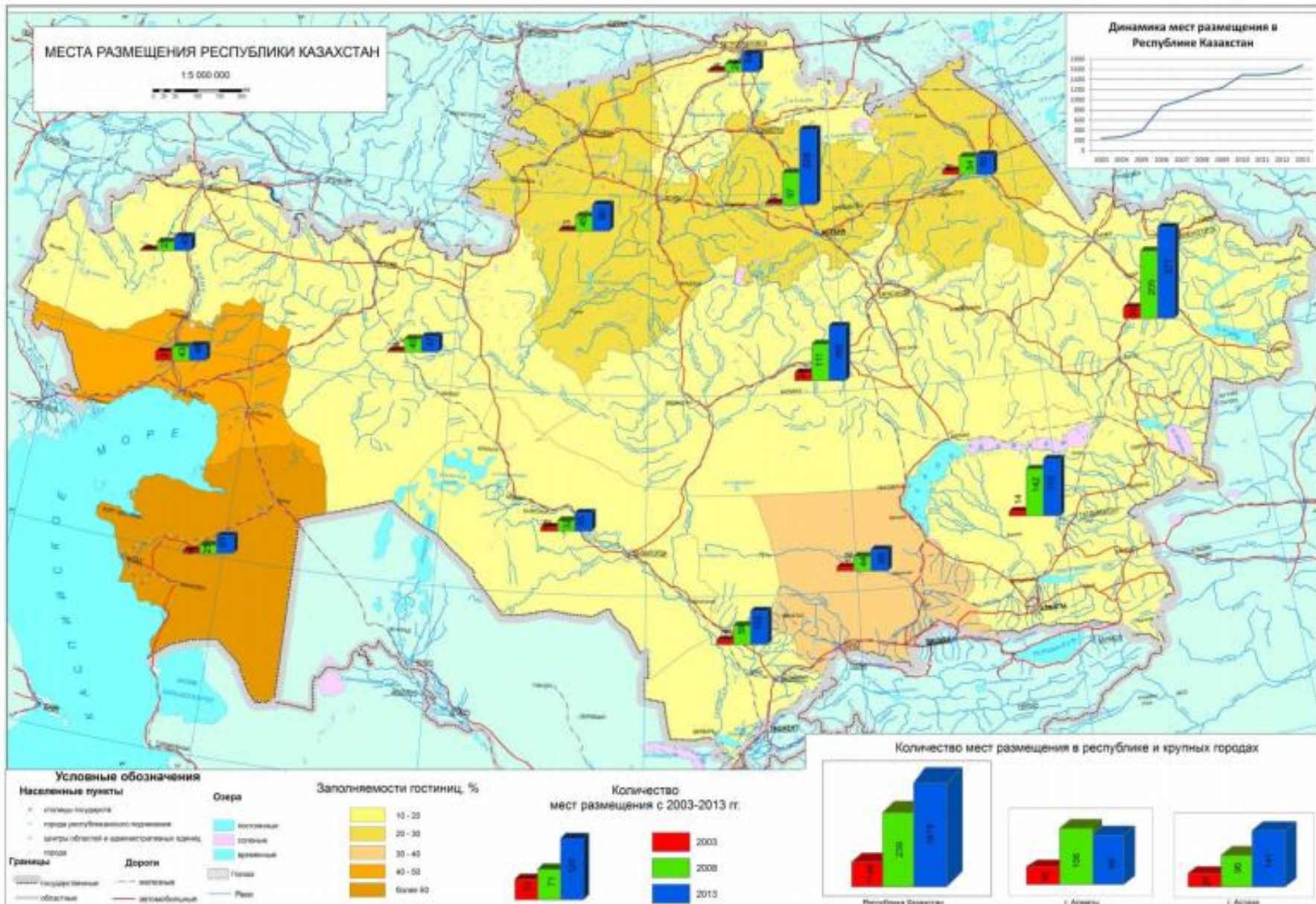
- Өндіріс пен тұтыну процесінің бір уақытқа сәйкес келе бермеуі;
- Сақтаудың шектеулі мүмкіндігі;
- Қонақ үйлік қызметтердің сипатының жылдамдығы, жеделдігі;
- Персоналдардың өндірістік процеске қатысуы;
- Қонақ үйлік қызметтерге сұраныстың маусымдық сипатта болуы;
- Саяхат жасау мақсатымен қонақ үйлік қызметтің өзара байланысы.

МЕНЕДЖМЕНТ КЛАССИГІ АНРИ ФАЙОЛЬ ЖАҚСЫ ҰЙЫМДЫ ҚҰРУДЫҢ КЕЛЕСІ НЕГІЗГІ ҰСТАНЫМДАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРДЫ:

- **басқару бірлігі.** Ұйым құрылымынан дербес түрде кәсіпорын қызметінің дұрыс жүруіне барлық жауапкершілік бір тұлғаға артылады;
- **өкілеттілікті берудің скалярлық әдісі.** Толық және абсолютты жауапкершілік тек басқару ғана емес, сонымен қатар, басшылық тізбегі бойынша басқа тұлғаларға да билікті беруді қарастырады;
- **бағыну бірлігі.** Кез келген қызметкердің бір-ақ ғана басшысы болады;
- **байланыс жүйесі мен коммуникация.** Формалды және формалды емес байланыс жолдары орнатылып, тұрақты қамтамасыз етілулері тиіс;
- **икемділік.** Ұйым құрылымы коммерциялық қызметтің көлемінің, әдісінің, мақсатының өзгеруіне, жаңа технологиялардың пайда болуына байланысты кейбір өзгертулерді енгізуге жағдай жасау керек;
- **ұйымның барлық деңгейінің қол жетерлігі.** Ұйымның кез келген қызметкері арыз беруге, сәйкес келген басқарушыға рекламация беруге мүмкіндік пен құқықты иеленуі тиіс.

○ 2013-2003 жж. ҚР бойынша орналастыру орындарының динамикасы

ҚОРЫТЫНДЫ

- Әлемде қонақ үйдің бірыңғай жіктемесін енгізу сол елде қалыптасқан *ұлттық дәстүрлеріне, мемлекеттің тарихи – мәдени ерекшеліктеріне, сапа критерийлеріне және тағы басқа факторларға байланысты.*

ҚАЙТАЛАУ СҰРАҚТАРЫ

- Қонақ үй шаруашылығының даму динамикасы қандай?
- Қонақ үйлерді құрылыстарын классификациялау неге негізделенеді?
- Орналастыру орнына қарай отельдердің жіктелуі сипатаңыз.

НЕГІЗГІ ӘДЕБИЕТ ТІЗІМІ

- 1. Мазбаев О.Б., Омаров Қ.М. Қонақ үй шаруашылығы. - Алматы: Абай атындағы ҚазҰПУ, 2009. – 99 б.
- 2. Жангуттина Г.О., Актымбаева А.С., Тумажанова М.О., Токбергенова У.А. Қонақ үй және туристік кешендерді жобалау негіздері. -Алматы, 2020 – 71 б.
- 3. Жангуттина Г.О., Актымбаева А.С., Кожаметова Н.С., Сарсенбаева А.М. Мейрамхана ісі және мейрамхана бизнесіндегі брондау және резервілеу. Оқу құралы.- Алматы, 2018 – 71 б.
- 4. Актымбаева А.С.; Желдибаев А.Е.; Сарсебаева А.М. Туризм инфрақұрлымы: теория және практика. Учебное пособие. - Алматы: ТОО «Лантар Трейд», 2019. -154 с.

